

1997 жылдың 12 наурызынан бастап шығып келеді



Ана тілі —
ең ардағы

Педагогика
ғылымдарының
кандидаты,
профессор,
ұлағатты ұстаз
Жания
Нұржанова
90 жаста

8-9 66

Осы санда



4-6

МЕНИҢ БАТЫР ӘКЕМ



6-7 стр

ЖИЗНЬ,
ПОСВЯЩЕННАЯ АБАЮ

ЖҰБАНОВ УНИВЕРСИТЕТІНДЕГІ
STEM БІЛІМ БЕРУ



10-6

✓ Басты жаңалықтар

✓ Главные новости

✓ Main news

АҚТӨБЕГЕ ҰОС КЕЗІНДЕ КӨШІРІЛГЕН ӨНДІРІСТЕР

Ұлы Отан соғысы жылдарында Қазақстан КСРО-ның негізгі әскери-өнеркәсіп базасының бірі болды. Ақтөбе жеріне 9 өндіріс орны көшірілген. «Ең бірінші көшірілген «Мосрентген» зауыты, ол 1930 жылы құрылған. Мемлекеттік құпия тапсырысымен жұмыс істейтіндіктен нысанның атауы нөмірмен белгіленді. Соғыс біткен соң «Ақтөберентген» деп аталды. Мұнда мыңдаған гектар жерді талқандайтын жарылғыш заттар жасалды. Зауыт орны қазіргі — «Арай» сауда үйі. Бұдан өзге Мәскеуден Ақтөбеге «Большевик» артелі, қазіргі Селмаш зауыты көшірілді. Сондай-ақ Харьков жылу-электр жобасы, Мәскеуден жүн иіру кәсіпорны Ақтөбе қаласына жеткізілсе, Жұрын стансасына экскаватор шеберханасы, Бершүгір стансасына қиыршық тас зауыты, Жайсаңға танк жөндеу базасы орналастырылды. Шаһардың шетіндегі өндіріс аумағында тұтқындарды ұстайтын лагерь болған. Зауыттар көшірілген уақытта Ақтөбе жеріне 20 мың адам келген. Оның 9 мыңы жұмысқа жарамды, қалғандары қарттар мен білікті мамандардың отбасы еді. Бұл бір жағынан біздің елге пайдасын тигізді. Өйткені көшірілген 9 өндіріс орнында ғылыми жаңалық ашқан мықты мамандар да жұмыс істеу үшін ілесіп келген болатын. Облысқа өнеркәсіптік нысаннан бөлек, әскери госпитальдер мен жауынгер дайындайтын училищелер, халықтық театр көшірілді», — дейді өлкетанушы ғалым Даулет Абеннов.

ПЕРЕВЕЗЕННЫЕ В АКТОБЕ ПРОИЗВОДСТВА ВО ВРЕМЯ ВОВ

В годы Великой Отечественной войны Казахстан стал одной из главных военно-промышленных баз СССР. В Актобе были эвакуированы 9 производственных объектов. «Первый переехавший завод «Мосрентген» был основан в 1930 году. Так как он работал по государственному секретным приказам, название объекта обозначалось цифрой. После войны его назвали «Актоберентген». Здесь выпускались взрывчатые вещества, мощностью уничтожения в тысячи гектаров земли. На месте завода сейчас расположен торговый дом «Арай. Также был перевезен из Москвы в Актобе артель «Большевик» — ныне завод «Сельмаш». Кроме того, в Актобе были эвакуированы Харьковское отделение теплоэлектропроект и Московская шер-



PRODUCTION TRANSPORTED IN AKTOBE DURING WWII DURING THE GREAT PATRIOTIC

War, Kazakhstan became one of the main military-industrial bases of the USSR. In Aktobe, 9 production facilities were evacuated. "The first relocated Mosrentgen plant was founded in 1930. Since he worked on state secret orders, the name of the object was indicated by a number. After the war, he was called Aktoberentgen. Explosives were produced here, with a destruction capacity of thousands of hectares of land. The «Arai» trading house is now located on the site of the plant. The Bolshevik artel, now the Selmash plant, was also transported from Moscow to Aktobe. In addition,

the Kharkiv branch of the heat and power project and the Moscow wool spinning factory were evacuated to Aktobe, excavation workshops were at the Dzhurun station, the crushed stone plant was at the Berchogur station, and the auto armored rembase was at the Yaysan station. On the outskirts of the city in the industrial zone was a prisoner camp. At the time of the transfer of factories in Aktobe arrived 20 thousand people. 9,000 of them were able-bodied, the rest were elderly people and families of qualified specialists. It has benefited our country. High-skilled specialists who previously made scientific discoveries came to work for the 9 evacuated industries. In addition to industrial facilities, military hospitals, military schools and the People's Theater were moved to the region," said local historian Daulet Abenov.



Басты жаңалықтар

Главные новости

Main news



МИНИСТР БИРТАНОВ ҚЫЗМЕТ ЖОЛЫН МЕЙІРГЕР БОЛЫП БАСТАҒАН

ҚР Денсаулық министрі Елжан Біртанов қазақстандық мейірбикелерді Халықаралық кәсіби мерекемен құттықтады. Онлайн-құттықтауды 150-дей мейірбике тыңдады. Құттықтау барысында министр медицина саласындағы қызметін қатардағы мейіргер болып бастағанын айтты. «Өзім де жұмысты Алматыдағы Орталық қалалық клиникалық ауруханасында және Жедел медициналық көмек ауруханасында мейіргер болып бастадым, сондықтан, тәулігіне 24 сағат кезекшілікке түскенде төзім мен шыдамдылықтың аса қажет екенін мен өз тәжірибемнен жақсы білемін: түрлі процедура жасайсың, науқастарға дәрі егу, жан сақтау бөлмесіндегі жағдайы ауыр пациенттерді түнімен күзету қажет, мұндайда адамда «міндетімді сәтті атқарсам» деген ой ғана болады. Сіздер атқарып отырған жұмыс — қайырымдылық, мейірімділік пен гуманизмге негізделген. Бұл қасиеттер медициналық ақ халат киген әрбір маманға үлкен жауапкершілік жүктейді. Әлемдегі медицина қызметкерлерінің жартысынан көбі медбике және олар денсаулық сақтау жүйесінде өмірлік маңызды қызмет атқарады. Көбіңіз осы мамандыққа әбден бейімделіп алдыңыздар, тіпті, көмекке мұқтаж адамдарға шынайы қызмет ету — өмір сүру салтыңызға айналды. Жалпы, науқасты емдеу ісінде мейірбикелердің еңбегі өте маңызды. Олар адам денсаулығына қауіп төндіретін эпидемия, пандемиямен күресте де алдыңғы қатарда тұрды. Бүкіл әлемдегі мейірбикелер COVID-19 вирусына қасқайып қарсы шықты. Еліміздегі мейірбикелер мен мейіргерлерге министрліктің атынан алғыс білдіремін. Өз істеріңізге деген адалдық пен пациенттерге деген қайырымға, мейірімге толы қарым-қатынастарыңыз үшін көп рақмет!», — деді министр.

МИНИСТР БИРТАНОВ НАЧАЛ СВОЮ КАРЬЕРУ МЕДБРАТОМ

Министр здравоохранения Елжан Биртанов поздравил казахстанских медсестер с Международным профессиональным праздником. Около 150 медсестер прослушали онлайн-приветствие. В поздравительной речи министр рассказал, что начал свою карьеру в области медицины рядовым медбратом. «Я начал работу медбратом в Центральной городской клинической больнице и больнице неотложной помощи в Алматы, поэтому из своего опыта знаю, что терпение и выдержка очень важны во время

24-х часовых дежурств: выполнение различных процедур, проведение инъекций пациентам, всю ночь нужно следить за состоянием пациентов в критическом состоянии в отделении интенсивной терапии, в это время приходит только одна мысль «успешно завершить задачи». Ваша работа основана на благородности, доброте и гуманизме. Эти качества налагают большую ответственность на каждого специалиста в белом халате. Больше половины работников здравоохранения всего мира являются медсестрами, и их роль в системе здравоохранения жизненно важна. Многие из вас привыкли к профессии, помогать нуждающимся людям даже стало образом жизни. В целом работа медсестер очень важна при лечении пациентов. Медсестры всегда были на передовой в борьбе с угрожающими для здоровья человека эпидемиями и пандемиями. Медсестры во всем мире решительно выступают против COVID-19. От имени Министерства я хотел бы поблагодарить медсестер и медбратьев нашей страны. Большое спасибо за вашу преданность своей работе и доброе отношение к пациентам!», — сказал министр.

MINISTER BIRTANOV BEGAN HIS CAREER AS A NURSE

Health Minister Yelzhan Birtanov congratulated Kazakhstan's nurses on the International Professional Holiday. About 150 nurses listened to an online greeting. In a congratulatory speech, the minister said that he began his career in medicine as an ordinary nurse. «I started working as a nurse at the Central City Clinical Hospital and the Emergency Hospital in Almaty, so from my own experience I know that patience and endurance are very important during 24-hour shifts: performing various procedures, injecting patients, all night you need to monitor the condition of critically ill patients in the intensive care unit, at this time only one thought comes "to successfully complete the tasks". Your work is based on nobleness, kindness and humanism. These qualities impose great responsibility on every specialist in a white coat. More than half of the world's healthcare workers are nurses, and their role in the healthcare system is vital. Many of you are accustomed to the profession, helping people in need has even become a way of life. In general, the work of nurses is very important in treating patients. Nurses have always been at the forefront in the fight against epidemics that threaten human health and pandemics. Nurses around the world strongly oppose COVID-19. On behalf of the Ministry, I would like to thank the nurses and nurses of our country. Thank you very much for your dedication to your work and good attitude to patients!», the minister said.

МЕМЛЕКЕТТІК ЕМТИХАН МЕН ДИПЛОМДЫҚ ҚОРҒАУ ЖҰМЫСТАРЫН ҚАШЫҚТАН ТАПСЫРАДЫ

Биыл Жұбанов университетін тәмамдайтын 3 мың бітіруші мемлекеттік емтихан мен дипломдық қорғау жұмыстарын қашықтан тапсырады. ЖОО бойынша қашықтан оқу мерзімі өткен екі айда оқытушылар мен білім алушылар үлкен тәжірибе жинақтады. Сондықтан бұл істе кедергі орын алмауы керек. Сонымен қатар ауысымдық емтихандар да онлайн режимінде өткізілмек. Тек кейбір шалғай елді мекендерде тұратын білім алушылар үшін тапсырмаларды, қорытынды емтихандарды орындау уақыты ұзартылған.

ГОСУДАРСТВЕННЫЕ ЭКЗАМЕНЫ И ДИССЕРТАЦИИ БУДУТ СДАВАТЬСЯ ДИСТАНЦИОННО

В этом году из университет Жубанова выпустит 3000 специалистов. Они дистанционно сдают



государственные экзамены и диссертации. За последние два месяца дистанционного обучения в университете преподаватели и студенты приобрели большой опыт. Поэтому в этом деле не должно быть никаких проблем. Переводные экзамены также будут проводиться в режиме онлайн. Только для студентов, проживающих в отдаленных районах, продлили время для выполнения заданий и итоговых экзаменов.

STATE EXAMS AND DISSERTATIONS WILL BE SURRENDERED REMOTELY

This year, 3,000 specialists will graduate from Zhubanov University. They remotely take state exams and dissertations. Over the past two months of distance learning at the university, teachers and students have gained great experience. Therefore, there should not be any problems in this matter. Translation exams will also be conducted online. Only for students living in remote areas, extended time for tasks and final exams.

Great Victory - 75

9-мамыр — Жеңіс мерекесі мен үшін ең қасиетті күн. Өйткені бұл Жеңіспен елге оралған әкем — Жиенбаев Сейілдің мерекесі! Әкем сияқты мыңдаған ардагер аға ұрпақ сыйлаған мереке!

Биыл Ұлы Отан соғысының аяқталғанына 75 жыл толды. 1941 жылдың 22 маусымында фашистік Германия КСРО аумағындағы Брест қамалына шабуыл жасап, соғыс басталды. Соғыс жылдары Кеңес әскері қатарына 1 миллион 200 мың қазақстандық шақырылды. Оның 600 мыңнан астамы майданнан оралған жоқ.

Бағымыз шығар, менің әкем Жиенбаев Сейіл, 1939-1946 жылдар аралығында Кеңес әскерінің қатарында, оның төрт жарым жылында сұрапыл майданда от кешіп, 7 жылдан соң капитан дәрежесінде елге оралған.

...Әкем Ұлы Отан соғысы жөнінде тіс жарып, ешнәрсе айтпайтын. Бізді бала көрді ме, әлде сол бір қанқұйлы күндер жөніндегі естеліктерімен көңілімізге кірбің түсіргісі келмеді ме, кейін айтып беретінімен тоқтайтын. Ордендері мен медальдарын тердегі кілемнің бетіне арнайы тігілген қызыл барқыт кермеге қадап қоятынбыз, мейрам күндері костюмінің өңіріне жарқырата тағып шыққанда кеудемізді мақтанаш кернейтін. Біздің марапатымыздай мақтанатынбыз, әкемізбен мақтанатынбыз, батырдың қызы болғанымызға мақтанатынбыз.

Бұлтты күндері әкем сол жақ иығын қалыңдау етіп жауып алатын. Себебін сұрағанымызда бұғанысында минаның жарықшағы қалғанын айтатын еді. Сол жарықшақ ауа райы өзгергенде суырып тартады екен ғой. Соғыста бірнеше рет жараланғанын кейін архив құжаттарынан білдік. 1944 жылдың

МЕНИҢ БАТЫР ӘКЕМ

сының 282-ші атқыштар полкінің минометшілер взводының командирі болған. Мәскеу бағытындағы, Калинин бағытына өтетін жолдағы Клинь қаласының маңындағы шайқаста, 1942 жылы мамырда Псков қаласының түбіндегі шайқаста, Старая Русь, Валдай маңындағы шайқастарда ерлік көрсеткен. 1943 жылы қазан айында Ленинград бағытына өтуге тырысқан жау әскерлерін бөгеуде, 1944 жылдың ақпанында Илмень көлінің оңтүстік бетінде, 1944 жылдың наурызында Великая өзенінен өту кезіндегі, 1945 жылдың сәуіріндегі 70,9 биік-



де қайтыс болады. Балалық шағы 20-30-шы жылдардағы аласапыран аштық кезінде өтеді. Бауыры Жексен соғыста хабар-ошарсыз кетеді.

Соғыстан оралғаннан кейін анам Жұмағалиева Ақтөреге үйленеді. Анам Байғанин ауданы Комсомол ұйымының басшысы, Партия комитетінің хатшысы, Әйелдер кеңесінің төрайымы, Құпия бөлімнің басшысы қызметтерін атқарған. Керемет беделді адам болған деседі. Тағдыр оларға бар болғаны 15 жыл отасуды жазады. Анамыз 38 жасында дүниеден өтеді. Артында 2 ұл, 4 қыз қалдық. Мен — баланың кішісі, анам қайтыс болғанда бар болғаны 3 жаста екенмін. Әкем сол қиындықтың бәріне төзе алатындай сабырлы, шыдамды болды. Қоңыр тірлігінде кісілік қасиетін сақтай алды. Ізгілік, қарапайымдылық, адамгершілік сияқты асыл қасиеттерімен, азаматтық алып жүрегімен ел-жұртқа сыйлы еді. Өмірдің сын сағаттарында адамдық, адалдық жолынан таймады, өз биігінен төмендемеді.

Жарқамыс орта мектебінде бір кезде әкем бастаған спорттық дәстүр әлі жалғасып келеді. Оқушылары ішінде Азия чемпионы, Республикалық ашық біріншіліктің бірнеше дүркін жүлдегерлері, түрлі деңгейдегі спорттық жарыстардың жеңімпаздары тәрбиеленіп шығуда. Осы жас спортшыларды ынталандыру мақсатында, әкемнің рухының ризалығы үшін соңғы бес жыл бойы отбасымыздың атынан «Ең үздік спортшы» номинациясын тағайындап, жыл сайын арнайы ақшалай сертификаттар табыстап отырамыз.

«Жақсы әке — балаға жүз жыл азық» демекші әкем әріптесінің де, шәкіртінің де, ауылдасының да есінде елге сіңірген еңбегімен, ұстаздық тұлғасымен, жақсылығымен, жайсаңдылығымен қалды. Көзін көргендерден әкем туралы тек қана кеудемізді мақтанаш кернететін жақсы сөздер естиміз. Ол небәрі 59 жыл өмір сүрді. Көңіл төріндегі «Өттең, біздің қызығымызды көре алмай кетті-ау» деген өкініш есіме түссе, көңілім құлазып, жүрегім сыздайды. Батыр әкемнің атына сөз тигізбейтіндей тұғырда болуға тырысамын.

Бибігүл Абеннова (Жиенбаева)
Zhurbanov University оқу ісі және оқу-әдістемелік жұмыстар жөніндегі проректор тарих ғылымдарының кандидаты, профессор



қаңтарында, шілдесінде, 1945 жылдың ақпанында жараланған екен. Әскери қызметі 1946 жылдың 3 маусымында аяқталған. Туған жері — Ақтөбе облысы, қазіргі Байғанин ауданы, Жарқамыс селосы. Осы жерде бұрынғы 7-ауылда, 1920 жылдың 17 мамырында дүниеге келген. 1939 жылдың қыркүйегінде Байғанин аудандық әскери комиссариатымен Қызыл Әскер қатарына шақырылған. Ұлы Отан соғысы басталғанда Қыыр Шығыста міндетті әскери борышын өтеп жүрген. 1940 жылы БКП(б) қатарына қабылданған. Ұлы Отан соғысы қимылдарына 1941 жылдың желтоқсанынан бастап қосылған. Оған дейін әскери училищеде дайындықтан өткен. 1941 жылдың күзінен бастап, №43 армияның 182 атқыштар дивизия-

тік үшін шайқастарда, Кенигсбергті (қазіргі Калининград) азат етуде көзсіз батылдық пен ерлік көрсетеді. Польшаны азат етуге қатысып, Хиль аралынан 350 мың фашист әскерлерін қуып шығып, қолға түсіруде, Венгрияның астанасы Будапешт қаласын жаудан тазартуда қаһармандық танытады. Аталған шайқастардағы ерлігі мен табандылығы және шебер қолбасшылығы үшін Қызыл Жұлдыз орденімен, II және I дәрежелі Отан соғысы ордендерімен, «Кенигсбергті алғаны үшін», «1941-1945 жылдардағы Ұлы Отан соғысында Германияны жеңгені үшін» медальдарымен марапатталады.

Ұлы Отан соғысынан кейін отыз жылдай Байғанин ауданы Жарқамыс орта мектебінде ұстаздық ет-

ті. «Дене тәрбиесі», «Бастауыш әскери дайындық» пәндерінен сабақ берді. Жарқамыс пансион-интернатының директоры қызметін атқарды.

Жастарды отансүйгіштікке және дене тәрбиесіне бау-лу ісіне зор үлес қосты. Есімде, әр оқу жылының көктемінде аудан орталығында пионерлер слеті өтіп тұратын. Слетте міндетті түрде спорт түрлерінен мектепаралық жарыстар болатын. Әкем дене тәрбиесі мұғалімі ретінде жарыс алдында мектепте оқу-жаттығудан керемет дайындық жұмыстарын жүргізетін. 6-8 кластардың әр оқушысы слетке баруға тырысатын. Оқушылар үшін ол кез мерекеге дайындық сияқты еді. Жарқамыс орта мектебі волейбол мен баскетболдан жүлдені басқаға бермейтін. Мұның бәрі әкеміздің кәсібіне деген адалдығы, оқушыларының ерік-жігерін шыңдап, қабілет бейімділігін жетілдіру бағытындағы жасаған еңбегінің нәтижесі.

Білім саласындағы ұзақ жылғы абыройлы еңбегі үшін 1965 жылы «Қазақ КСР-нің халық ағарту ісінің озаты» құрметті атағын алды, ондаған мерекелік, білім саласына қатысты төсбелгілерді, Мақтау грамоталары мен Алғыс хаттарды иеленді.

Әлі есімде жазғы каникул кезінде үш ай жаз егін жинау жұмысына қатысатын. Әкеміз де, анамыз да әкем болғаны, қатты сағынып, күн санайтынбыз. «Арпа-бидай мен тары тезірек піссе екен, папам тезірек келсе екен» деп күтетінбіз. Комбайны гүрілдеп, Жарқамыстың шетіне кіргенде әкеміздің келе жатқанын бірден білетінбіз. Ол күн біз үшін нағыз бақытты күн болатын. Біріміз әкеміздің тамағын дайындап, екіншіміз комбинезонына жармасып, киімін жуып, үшіншіміз басына су құйып, мәре-сәре болатынбыз. Комбайнның бойында тұрып қалған тарының масақтарын түсіріп, тазалап, таңертең ерте тұрып, қара қазанға тары қайнатамынбыз. Келі-келсапты шығарып, таласа-тармаса кезек-кезек түйіп, ақтап-қаралап, ұшырып, дайындап алатынбыз.

Ойлап отырсам, әкем өмірдің тұщысынан гөрі ащысын көбірек татыпты. Әкесі Жиенбай бала кезін-

ЦИФРЛЫҚ ЕҢБЕК ЖӘРМӨҢКЕСІ ӨТКІЗІЛМЕК

Жұбанов университеті электронды биржа жасақтады. Жаңа онлайн-платформада бакалавриат және магистратура түлектері түйіндемелерін, ал жұмыс берушілер бос жұмыс орны жайлы мәліметтерін жүктей алады. Осылайша потенциалды болашақ қызметкер мен потенциалды жұмыс беруші арасында сенімді қатынас орнамақ. Кәсіби даму және мансап орталығының басшысы Бақтыгүл Ертілеуованың айтуынша электронды биржа арқылы еңбек жәрмөңкесі өткізіліп тұрмақ. Биыл университетті 3 мың түлек бітіреді.

БУДЕТ ПРОВЕДЕНА ЦИФРОВАЯ ЯРМАРКА ВАКАНСИЙ

В университете им. Жубанова создана электронная биржа. На новой онлайн-платформе выпускники бакалавриата и магистратуры могут загружать резюме, а работодатели - информацию о вакансиях. Таким образом, будут установлены надежные отношения между потен-



циальными работником и работодателем. По словам руководителя Центра профессионального развития и карьеры Бақтыгүл Ертілеуовой, ярмарки вакансий будут проходить через электронную биржу. В этом году университет окончат 3000 выпускников.

DIGITAL JOB FAIR WILL BE HELD

At the Zhubanov University created an electronic exchange. On the new online platform, bachelors and masters can upload resumes, and employers can download job information. Thus, a reliable relationship will be established between the potential employee and the employer. According to the head of the Center for Professional Development and Career Baktygul Ertileuova, job fairs will be held through an electronic exchange. This year 3,000 students will graduate from the university.



СОҒЫС АРДАГЕРІ АУЛАСЫНДА ЖЕҢІС ШЕРУІ ӨТТІ

Ақтөбе ферроқорытпа зауытының ардагері, ҰОС қатысушысы Николай Пашенконың құрметіне оның үйінің ауласында Жеңіс шеруі ұйымдастырылды. Әскери оркестр Давид Тухмановтың әйгілі «Жеңіс күні» әнінің әуенін ойнап, 6655 әскери бөлімінің сарбаздары сап түзеп, соғыс ардагеріне әскери жоралғымен сәлем берді. 93 жасқа келген қария шеруді пәтерінің терезесінен тамашалады. Ол бүгінде зауыттағы көзі тірі жалғыз соғыс куәгері. Өткен жылы ардагерге ERG акционерлері жиһазбен жабдықталған екі бөлмелі жаңа пәтер тарту еткен болатын.

Өңірде тұратын 6795 соғыс және еңбек ардагерлеріне биыл облыстық бюджеттен 341 млн теңге көмек берілді. 29 майдангерге 1 млн теңгеден, 1777 ҰОС ардагерлеріне теңестірілгендерге 100 мың тг., 222 соғыс ардагерінің жесіріне 50 мың тг., 4988 тыл ардагеріне 30 мың тг. табысталды.



ВО ДВОРЕ ВЕТЕРАНА ВОЙНЫ ПРОШЕЛ ПАРАД ПОБЕДЫ

Во дворе ветерана Актюбинского ферросплавного завода, участника ВОВ Николая Пашенко был организован парад Победы. Военный оркестр исполнил известную песню Давида Тухманова «День Победы», солдаты военной части 6655 приветствовали ветерана строевой ходьбой и отдали ему честь. 93-летний старец наблюдал за парадом из окон своей квартиры. На сегодня он единственный заводчанин - очевидец войны. В прошлом году акционеры ERG подарили ветерану полностью меблированную новую двухкомнатную квартиру. Финансовая поддержка на сумму 341 млн тг была оказана 6795 ветеранам войны и труда, проживающим в регионе. Вручено по 1 млн тенге 29 фронтовикам, 100 тыс. тг - 1777 приравненным к ветеранам ВОВ, 50 тыс. тг - 222 вдовам участников войны, 30 тыс. тг - 4988 ветеранам тыла.

VICTORY PARADE WAS HELD IN THE COURTYARD OF A WAR VETERAN IN THE

Aktobe ferroalloy plant, a participant in the Great Patriotic War, Nikolai Pashchenko, a Victory Parade was organized. The military orchestra performed the famous song of David Tukhmanov "Victory Day", soldiers of the military unit 6655 greeted the veteran with combat walking and saluted him. The 93-year-old man watched the parade from the windows of his apartment. Today, he is the only factory worker - an eyewitness to the war. Last year, ERG shareholders presented the veteran with a fully furnished new one-bedroom apartment. Financial support in the amount of 341 million tenge was provided to 6795 war and labor veterans living in the region. 1 million tenge was awarded to 29 front-line soldiers, 100 thousand tenge - 1777 equated to veterans of the Great Patriotic War, 50 thousand tenge - 222 widows of war veterans, 30 thousand tenge - 4988 rear veterans.

ПРИЕМ - 2020

ZHUBANOV UNIVERSITY

ДНЕВНОЕ ОТДЕЛЕНИЕ
01.02 - 20.08

- Документ об образовании (аттестат) с приложениями - подлинник
- Государственный сертификат ЕНТ
- Мед. справка по форме 086-у, 063-у
- Копия удостоверения личности
- 6 фотокарточек 3x4

ДИСТАНЦИОННОЕ ОБУЧЕНИЕ
01.07 - 20.08

- Документ об образовании (диплом) с приложениями - подлинник
- Мед. справка по форме 086-у
- Копия удостоверения личности
- 6 фотокарточек 3x4

НАШИ КОНТАКТЫ

г. Актөбе, пр. А. Молдагуловой, 34

pk_argu_2016@mail.ru

8 (7132) 54 39 74

8 747 518 35 83

Telegram: Профориентация Zhubanov University

Instagram: zhubanov.university zhubanov_official

Facebook: proforientator.arsu

БУДУЩЕЕ НАЧИНАЕТСЯ СЕГОДНЯ

☑ Abay-175

РАССКАЗЫВАЕТ Дина МУХАМЕДХАН,
директор общественного фонда
«Центр образования и культуры им.Каюма Мухамедханова»

Не было ни дня, чтобы я не думала об отце. Он - гордость народа, а его высокие духовные и моральные качества, его мужество и этика ученого имели огромное значение в сохранении целых пластов культуры. Он открыл, сберег в трагическое время значимую часть духовной и научно-культурной основы независимого народа. Я думаю, почему так было в истории, истинные патриоты своей земли, служившие своему народу, назывались «врагами народа»? Ведь врагами на самом деле являются те, кто уничтожил миллионы людей, кто репрессировал свой народ. И это горечь и боль нескончаемая не только лично для меня, а для всех.

НАСЛЕДНИК АЛАШ ОРДЫ

Мой дедушка, Мухамедхан Сейткулов, представитель интеллигенции. Потому с рождения отец рос в окружении алашординцев, которые часто гостили у Сейткуловых. С пеленок знал о достоинстве Абая, общался с его учениками, последователями. Это преимущество не облегчило, а наоборот, сделало сложным детство юного Каюма. Подростком он подрабатывал грузчиком на пристани, разнорабочим. Окончив двухгодичные курсы подготовки учителей казахского языка и литературы, вел языковые курсы. Поступил в пединститут. Но был отчислен из-за репрессии отца, которого расстреляли 1937 году. Тогда 21-летний Каюм находит поддержку у писателя Мухтара Ауэзова. Поступает в Семипалатинский пединститут, выполняет сложные задания наставника по поиску и исследованию материалов для романа-эпопеи «Путь Абая». Так, путь Каюма в абаеведении Ауэзов наблюдал целых 25 лет, до самого конца своих дней.

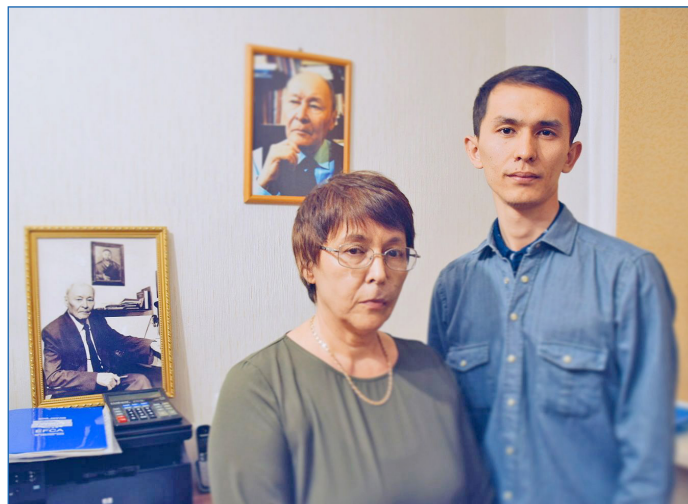
ПЕРВООТКРЫВАТЕЛЬ ИСТИННОГО СЛОВА АБАЯ

Научным методом текстологического анализа Каюм Мухамедханов вернул оригинальное слово Абая: исправил искажения всех стихотворений и поэм, изданных в разные годы. Тогда религиозные термины выбрасывались из текста, а непонятные старо-казахские слова и заимствования из восточных языков заменяли на другие, более понятные редакторам. Кроме этого, ученый нашел, сохранил и доказал принадлежность Абаю еще 31 ранее неизвестного произведения. Профессор Е.Исмаилов в 1945 г. отмечал: «...Мухамедханов собрал исключительно ценные рукописные, архивные, фольклорные материалы, имеющие непосред-

ственное отношение к жизни и творчеству классика казахской литературы Абая Кунанбаева». К каждому произведению Абая К.Мухамедханов написал научные комментарии, где читатель может найти объяснение многообразного контекста, истории создания, событий и персонажей, и главное – самих слов поэта.

СОЗДАТЕЛЬ ПЕРВОГО МУЗЕЯ АБАЯ

Одним из заданий учителя М.Ауэзова ученику К.Мухамедханову было создание основы для первого Музея Абая. В трудных экспедициях в конце 1930-х – 1940 годы К.Мухамедханов собрал более 500 подлинных вещей Абая и его ближайшего окружения, предметов быта и мебели. Кроме этого, он собрал книги и рукописи, среди которых было более 300 восточных книг Абая. Он изучил все, что передал Абай лично сам или через русских друзей Долгополова и Михаэлиса в краеведческий музей. Для этого он изучил все архивы, фотографии экспонатов, установил через каталоги тех лет, на какие выставки их вывозили и др. Из более 60 уникальных памятных вещей, от-



ЖИЗНЬ, ПОСВЯЩЕННАЯ АБАЮ

«...Не забудем, что Каюм Мухамедханов – организатор семипалатинского музея Абая. Кто знает, может быть, организация мемориального музея Абая является самым драгоценным, что было сделано за последнюю четверть века в области абаеведения». Начал отец работу в Музее старшим научным сотрудником в 1940 г, а 7 лет спустя, после передачи Музея в Академию наук КазССР, был назначен его директором.

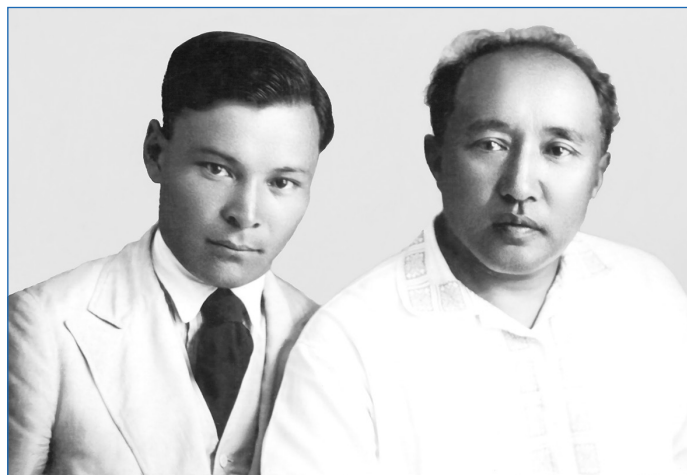
ОСНОВАТЕЛЬ ШКОЛЫ АБАЯ

Эта идея принадлежала Мухтару Ауэзову. А весь титанический труд по исследованию нового

зачники и певцы, учившиеся у Абая, следовавшие его советам в своем творчестве, воспринявшие через Абая достижения русской, мировой и восточной культуры. Акылбай, Аубакир, Арип, Асет, Баймаганбет, Кокпай, Какитай, Магавья, Турагул, Шакарим и многие другие. Мухамедханов установил все имена – более тридцати, собрал достоверные факты и написал научно-творческие биографии всех учеников Абая. Он нашел и сохранил письменные отрывки, уже исчезавших тогда, в конце 1930-х гг. произведений учеников Абая. Он записывал старцев, помнивших эти произведения и слышавших их от учеников Абая. Научным методом текстологического анализа Мухамедханов доказал принадлежность каждого произведения каждому ученику Абая. Например, произведения Акылбая – «Дагестан», «Зулус», «Хиса-Жусуп», Магавьи – «Медгат-Касым», «Енлик-Кебек», Кокбая – «Сабалак», «Кенесары-Наурызбай», Асета – «Салиха Самен» и его перевод «Евгения Онегина», Арипа – «Биржан и Сара», произведения и переводы Турагула, Муки, Аубакира и многие другие произведения учеников Абая.

НЕСЛОМЛЕННЫЙ РЕПРЕССИЯМИ

«Что моя смерть, когда такие люди как алашординцы погиб-



сталость 23. Они были переданы в именной Музей писателя. Ученый-литературовед Л.Перелыгин описал это событие в 1966 г.:

направления в науку провел Каюм Мухамедханов.

Школа Абая – это многочисленные поэты, композиторы, ска-



ли?!». Таков был ответ отца на пытки в сталинских тюрьмах, в лагерях Карлага. 7 апреля 1951 года Каюм Мухамедханов в Академии наук КазССР защитил диссертацию на тему исследования, которой он занимался более 12 лет «Литературная школа Абая». В течение 9 месяцев на ученого следовали нападки, самыми малыми из которых были заказные статьи в печати и увольнение с должности директора Музея и преподавателя вуза. 1 декабря 1951 года его арестовали, пытали в тюрьмах Семипалатинска и Алма-Аты. А 31 мая 1952 года вынесли Приговор – 25 лет лишения свободы. Это смертный приговор. Он вынес пытки - горячая и холодная камера, иглы под ногти, капли воды на голову. Его ответ учителям был: «Школа Абая есть!» Он не отказался от школы учеников Абая, не подписал ничего против М.Ауэзова. За это он был сослан в Карлаг. Темиртау, Долинка, Дарья, Кулаайгыр, Карабас, Шерубай, Просторное, Тапал, Тартаул, - эти названия лагерей нам известны по сохранившимся письмам и конвертам.

ЖИЗНЬ, ПОСВЯЩЕННАЯ АБАЮ

С конца 1930-х годов и до конца жизни Каюм был предан исследованиям и борьбе за Абая. В 1940 г, когда ему было только 24 года, он написал поэму «Алдымда Ақын Абай Темірқазық». С 1940 г. он просвещал, читал лекции об Абае. Он постоянно поднимал вопрос об увековечении образа Абая в скульптуре и живописи. Писал письма в Правительство, на заводы Урала, Ленинграда с запросами о материалах, разработал процедуру для проведения конкурсов для скульпторов и художников. Эта работа нашла решение лишь после

окончания сталинских репрессий. Он писал об облагораживании могилы поэта и его родных, о реставрации зимовки Абая, об установлении памятных досок. Тогда все это находилось в плачевном состоянии. Каюм составил подробные родословные Кунанбая, Абая и всех потомков. Установил имена, фотографии, факты о всех потомках Абая, которые погибли в сталинских репрессиях и годы Великой Отечественной войны. Ученый также встречался с очевидцами жизни и творчества Абая (конец 1930-х-1950-е годы) и записал уникальные воспоминания об Абае.

Каюм Мухамедханов возродил журнал «Абай» в 1992 г. (журнал издавался в 1917-1918 гг.). Подготовил для журнала много исследований с редкими архивными материалами и фотографиями. Он выполнял работу Ученого секретаря Правительственного юбилейного комитета по подготовке 100-летия Абая. (1941-1945 гг.) 20 лет он вел поиск и вернул уже забытое имя Ильяс Бораганского – первого издателя Абая (Санкт-Петербург, 1909 г.). К.Мухамедханов провел исследования о русских друзьях Абая – Михазлис, Долгополов. Гросс, Леонтьев и др., изучил их совместное с Абаем творчество, общественную деятельность и создание ими краеведческого музея.

Все это теперь известно обществу. Но мало кто знает, что за Абая нужно было бороться всегда. Это не каждому человеку, не каждому ученому, не каждому директору дано. Молодежь должна знать историческую правду. Жизнь и судьба К.Мухамедханова – это духовная опора для молодежи, пример патриотизма.

Подготовила
Айгерке Султанбекова
Фотографии взяты с аккаунта
Д. Мухамедхан на Facebook



☑ Person of the month

Ана тілі



Білетін жұрт үшін Жания Нұржанқызы Нұржанованы таза да бай, әуезді де әсем, сырлы да жырлы ана тілі — **ҚАЗАҚ ТІЛІН** ардақтаудың жарқын үлгісі ретінде қабылдайтыны айғақ. Педагогикалық қызметімен шектелмей, ол өңірде тұратын өзге ұлт өкілдеріне де қазақ тілін үйретті. Зейін қойған адамға қазақ тілін үйрену оңай деп сендірді. «Күніне 20-25 сөз жаттаса, 4 түрлі жалғау түрін меңгерсе, етістіктің сөйлем соңында болатынын ескерсе, екпіннің сөздің соңғы буынына түсетінін ылғи есте сақтаса қазақ тілін жарты жылда біліп шығуға болады» дейтін. Ұстаздың осы әдіске негізделген оқулықтарын республиканың түкпір-түкпірінде тұратын мамандар әлі күнге пайдаланып келеді.

Жания Нұржанқызы бүгінде 90 жастың төріне отырды. Қадірлі ұстазды Zhubanov University ректоры Бауыржан Ердембеков мерейлі жасымен құттықтап, кеудесіне «Университетті дамытудағы еңбегі үшін» медалін тақты. Алғыс хатын табыстап, гүл шоғын сыйлады.

Жылы кездесу кезінде Жания Нұржанқызы үйіндегі кітап сөресінен Б.Ердембековтің «Абайтану» кітабын қолына алып, «Абайдың жолы – Құран жолы, ал Құранның жүрегі – Ясин сүресінде оқудың маңызы айтылған. Абайтануға еңбектеніп, Абайдың жолымен жүргендер Құран жолымен жүргенмен бірдей. Университетке бір барғанымда айтқанмын, жастарға кітапты көп оқу керек, әсіресе Абайды тануға ұмтылыңдар деп. Бір ғана осы кітапты оқып шығу да жеткілікті болар еді. Өзі 600-ақ бет. Ішінде бәрі қарастырылған. Шаңырағымыздағы құр-

метті кітаптың бірі», — деді авторға деген риза көңілімен.

Дастархан басында берген кейуананың ақ батасында да тіліне бірінші оралатыны ана тілі. «Қасиетті тіліміз дами берсін. Жастар білімді, ғылымды игерсін. Жүректері иманмен нұрлансын. Сіздерді әрқашан жоғарыдан көруге жазсын», — деген тілегіне қол жайды құттықтаушы топ.

Ректор Бауыржан Ердембеков те оқу орнындағы үлкен шаралардан ешқашан тыс қалмайтын, осы уақытқа дейін өз үнін қосып, ақыл-кеңесін беріп жүрген Жания Нұржанқызына алғысын білдірді.

Құттықтап келгендер ұзақ жылдарға ұласқан ұстаз бен шәкірт арасындағы әдемі сыйластықтың куәсі болды. Жания Нұржанқызын бір кездегі сүйікті оқушысы, Ақтөбе облысы әкімінің аппараты ММ «Қоғамдық келісім» коммуналдық мекемесінің бас-

шысы **Нұрхан Ағниязов** торқалы жасымен құттықтау үшін келіпті.

«Біз білім алған кеңестік шақтың оқу жүйесінде қазақы болмысымен шәкірттер саңырауда ұлттық сапасын сақтап қалған ұстаз ретінде, әрі әкем Сабыржаның әріптесі, әрі біздің апамыздай болып кеткен апайымыз. Орыс тілінде судай ағып тұрған ортаны қазақ тілімен сусындатып, қазақша сөйлеткен ұстазымыз, бүгін ойласам кемеңгерлік шаруа атқарған екен. Орыс тіліне негізделген білім мен орысшаға еліктеген ортаны өз тіліне назар аудартып, үйрету, қазақтың классик жазушыларының шығармаларын оқуға ынталандыру, көркем сөз бен көптің алдында мұқалмай сөйлеуге баулу қасиетімен көп ұстаздың арасынан таңда туған таңшолпандай ерекше жарқырап көрінетін. 1970 жылдары Алғадағы қазақ-орыс мектебінде қазақ тілі кабинетін ашуды ұйымдастырып, орыс тілінде оқитын жастар



— ең ардағы

мен сол кездің қауымына қазақтың тілін үйреткен, балталауға келмейтін солақай идеологиялық иірімдерден туған тіліміздің рухани қалпына араша тұрған ұстазымыздың еңбегі биік бағаға лайық.

Апайым рухани құндылықтарға арнап тағы жаңа кітап жазып шықты. Бұл енді үлкен ерлік», — дейді ол сүйсінісін жасыра алмай.

Ардагер-ұстаз еліміздегі білім саласындағы ізгі жаңалықтарға қуанып отыратынын айтып, ««Педагог мәртебесі туралы» Заң күшіне енді. Бұл — керемет. Енді педагогтар сол құрметке сыртқы пішінімен де сай болып тұрса, қазақы камзол киіп, туымыз түстес жібек орамалмен мойын ораса тіпті тамаша көрініс болар еді-ау» деген арманын да білдіріп қалды. Ол қазақтың тең тамырлы салт-дәстүрі мақтанышқа лайық екенін осылайша реті келгенде еске салуды ұмытпайды.

...Жания апай — соғыс жылдары-

тарында жүретін. Артық сағат жүктемесі жоқтықтан мен студенттерге «Педагогика» пәнінен сабақ бердім. Орыс тіліне басымдық берілген кезең. Орыс тілі оқытушылары әдістемесі ежелден қалыптасқан тілді майын тамызып, қызықты жүргізетін. Қазақтар орыс тілінде сайрап, өз тіліне мән бермей, ұмыта бастады. Осындай саясаттың құрбаны болған қайран тілім «бойын әлі тіктей алмай келеді», — деп көңіл алаңын жасыра алмады.

1989 жылы пединститутта (қазіргі Zhubanov University) «Қазақ тілі» кафедрасы ашылды. Оны басқару ғылыми дәрежесі бар жалғыз қазақ тілі маманы Жания Нұржановаға жүктелді. Өңірде қазақ кластары ашылып, мұғалімдер жетіспей, білім сапасы төмендеп кеткен уақыт. Сол кездегі ректор Мұхтар Арын өзі ел аралап, студент жинады. Көкірегінде ұлттық рухы жойылмаған, көздерінде намыс оты бар 56 жас оқуға келді. Мектеп-



ның баласы. Әкелері майданға кеткенде анасы 6 баласын көтерем жалғыз сиырдың сүтімен асырады. Ол мектеп бітірген жылы Ақтөбеде 2 жылдық мұғалімдер даярлайтын қыздар институты ашылып, соған келіп түсті. «Аса құштарлықпен оқыдық. Шөлдеп, тамағы кепкен жанның су сіміргеніндей білім алуға құмарттық. Еліміз соғыстан кейін педагог кадрға тапшы еді. Барлық жағдайымыз жасалды. Тамақ, жатақхана тегін болды. Шәкіртақы берді. Оған киім-кешек алатынбыз» дейді өмірінің ұмытылмас кезеңдері еске түскенде. «Шалқар, Алға, Ақтөбе қалаларының мектептерінде қазақ тілі мен әдебиетінің мұғалімі болып істедім. Сабақта ерекше әдіс қолданғанды ұнататынмын. Мысалы, грампластинкаларды. 70-ші жылдарда пединститутқа қызметке келдім. Қазақ тілінде сабақ ол кезде тек «Физика» мен «Математика» мамандығының топ-

терде мұғалім болып жүрген тағы 23 адамды сырттай бөлімге қабылданды. Сол қарқынмен үш жыл ішінде 500 қазақ тілі маманы дайындалыпты.

«1990 жылы бірінші рет Наурызды тойладық. Шаңырақтың макетін қойып, студенттер қазақша киім киіп, институт ауласына қазан қойып, бауырсақ пісіріп, тамашалауға келген жұртқа дәм татырдық. Өнерлі шәкірттерім, әлемге әйгілі Димаш Құдайберганның әкесі, әнші-сазгер Қанат Айтбаев, белгілі ақын Жұбаныш Көшербаев ол кезде студенттер, мереке көрігін ашып, думандатып жіберіп еді. Қазір, тауба, адамдар алтыбақан, киіз үй, бата т.б дегенді жақсы біледі. Бұл тілге деген құрметтің, оны мойындаудың бір белгісі», — дейді ана тілін ғұмырындағы ең ардағы санайтын ғалым-ұстаз Жания Нұржанқызы.

Гүлнара Қараша

☑ Main news

ЖУБАНОВ УНИВЕРСИТЕТІ ҰЛТТЫҚ РЕЙТИНГТЕ ТАҒЫ ДА 5-ТІКТЕ

Тәуелсіз аккредиттеу және рейтинг агенттігі (ТАРА/IAAR) ҚР сұранысқа ие ЖОО-ларының Ұлттық рейтингі-2020 тізімін жариялады. Жыл сайын өткізілетін бұл додада университет соңғы 3 жылда жоғары саатыны ұстап отыр. Бұл деген біріншіден, бакалавриат – магистратура – докторантура даярлық деңгейлері бойынша институционалдық және мамандандырылған аккредитацияның оң көрсеткіштеріне иелігі. Екіншіден, түлектерді жұмысқа орналастыру және олардың еңбек нарығындағы сұранысының жоғарылығы. Үшіншіден, адам ресурстарын дамыту деңгейінің талапқа сәйкестігі. Төртіншіден, білім беруді интернационализациялау және академиялық ұтқырлықты дамыту жұмыстарының дұрыс жолға қойылуы. Бесіншіден, оқытушылардың, магистранттар мен докторанттардың ғылыми-жариялық белсенділігі, яғни — жоғары оқу орнының әлеуеті мен тиімді ғылыми қызметінің белгісі. Айта кетсек, Ұлттық рейтингке биыл 89 ЖОО қатысқан, 1 939 білім бағдарламасы сарапталған. COVID-19 пандемиясы кезінде күрделі жағдайда қызметтерін жалғастырып жатқанына қарамастан Қазақстан ЖОО-лары арасында бәсекелестік арта түскен. Себебі Ұлттық рейтинг сараптамасына қатысуға тілек білдірген ЖОО саны мен ұсынылған білім бағдарламалары өткен жылмен салыстырғанда екі есеге көп болыпты.

УНИВЕРСИТЕТ ЖУБАНОВА В ПЕРВОЙ ПЯТЕРКЕ ЛИДЕРОВ В НАЦИОНАЛЬНОМ РЕЙТИНГЕ

Независимое агентство по аккредитации и рейтингу (ТАРА / IAAR) опубликовало список Национального рейтинга - 2020 самых популярных ВУЗов Казахстана. В этом ежегодном конкурсе университет занимает лидирующие позиции за последние 3 года. Это означает, прежде всего, наличие положительных показателей институциональной и специализированной аккредитации на уровне подготовки бакалавров - магистров - докторантов. Во-вторых, трудоустройство выпускников и их высокий спрос на рынке труда. В-третьих, уровень развития человеческих ресурсов соответствует требованиям. В-четвертых, работа по интернационализации образования и развитию академической мобильности. В-пятых, научная активность преподавателей, магистрантов и докторантов как признак потенциальной и эффективной научной деятельности университета. Стоит отметить, что в этом году в Национальном рейтинге приняли участие 89 университетов, проанализировано 1939 образовательных программ. Несмотря на то, что пандемия COVID-19 продолжается, конкуренция среди казахстанских университетов, работающих в сложных условиях, увеличилась. Количество университетов, желающих принять участие в национальном рейтинговом анализе и предлагаемых образовательных программах, удвоилось по сравнению с прошлым годом.

ZHUBANOV UNIVERSITY IN THE TOP FIVE IN THE NATIONAL RANKING THE INDEPENDENT AGENCY FOR

Accreditation and Rating (ТАРА / IAAR) has published a list of the National Rating - 2020 of Kazakhstan's most popular universities. In this annual competition, the university occupies a leading position over the past 3 years. This means, first of all, the presence of positive indicators of institutional and specialized accreditation at the level of training of bachelors - masters - doctoral students. Secondly, the employment of graduates and their high demand in the labor market. Thirdly, the level of development of human resources meets the requirements. Fourth, work on the internationalization of education and the development of academic mobility. Fifth, the scientific activity of teachers, undergraduates and doctoral students as a sign of the potential and effective scientific activity of the university. It is worth noting that this year 89 universities took part in the National Rating, 1939 educational programs were analyzed. Although the COVID-19 pandemic continues, competition among Kazakhstani universities working in difficult conditions has increased. The number of universities wishing to participate in the national ranking analysis and the proposed educational programs has doubled compared to last year.

☑ Zhubanov University-85

Кеңестер Одағына фашистік Германияның тұтқиылдан шабуыл жасап, ел басына ауыр күндер туған кезде республикадағы барлық жоғары білім беру мекемелері соғыс жағдайына бейімделді. Ол кезде қазіргі Zhubanov University Ақтөбе мұғалімдер институты деп аталды. 1934 жылы ашылғанда арнайы тұрғызылған аумағы 3 203 шаршы метрлік екі қабаттан тұратын ғимаратта жұмыс істеп жатқан оқу орны соғыс басында, 1941 жылдың күзінде жараланған әскерлер үшін госпиталь жасақтауға беріледі. Ал оқу корпусы Сталин көшесі, 7 (қазіргі Алтынсарин көшесі) мекенжайында орналасқан жатақхана ғимаратына көшіріледі. Соғыс басталған жылы Ақтөбе мұғалімдер институтында сабақ 3-қарашада басталды. Директоры жаңадан тағайындалды. Ол сол жылғы көктемде келіп, институттың «Жалпы тарих» кафедрасын басқарған, Н.Г.Чернышевский атындағы Мәскеу тарих, философия және әдебиет институтының түлегі Дзандар Кантемиров еді. Жас маман жаңа қызметке құлшына кірісіп, институтқа студент қабылдау жұмысын ойдағыдай жүргізді. Білім алушылар саны 300 адамға жетті. 7 кафедра құрылды. Барлығы 35 оқытушы еңбек етті.

Назарларыңызға тарих ғылымдарының кандидаты, доцент Даулет Абеновтің зерттеу еңбектеріне негізделген тарихи баяны ізімен дайындалған мақала.



ОҚЫТУШЫЛЫҚ КАДР СЫРТ МАМАНДАРМЕН ТОЛЫҚТЫ

Ақтөбе мұғалімдер институтындағы педагогикалық шеберліктері қалыптасқан, тәжірибесі мол оқытушылардың басым қатары соғыс жүріп жатқан аймақтардан эвакуацияланған мамандардан құралды.

Мысалы, Белоруссиядан көшірілгендер, ағылшын тілі оқытушысы С.Г.Черняк, Б.С.Вайнберг, Харьков дене тәрбиесі институтының түлектері П.Г.Дмитриенко, Р.В.Андрухова, Мәскеу консерваториясының түлегі С.И.Берестинская және т.б.

ИНСТИТУТ ДАМУЫНА ҮЛЕС ҚОСҚАНДАР

Өңірде кәсіби мұғалім кадрларды даярлауда айрықша еңбектенгендер тізімінде кафедра меңгерушілері – А.Е.Спринцов (ғылым кандидаты), С.Байтақов, Ж.Досқараев, М.Р.Решетов, П.А.Севриннің аты-жөндері аталған. Сондай-ақ институттың дамуына, ғылыми педагогикалық деңгейінің жоғарылауына сүбелі үлес қосқан Харьков мемлекеттік университетінің тарих-филология факультетін 1909 жылғы тәмамдаған, сол кезде танымал болған лингвист-педагог Н.М.Баженовтың еңбегі зор делінеді. Ол 1940 жылы кандидаттық диссертациясын қорғаған, 1941 жылдың желтоқсанында Ақтөбеге эвакуацияланады. Институттың «Орыс тілі және әдебиеті» ка-

федрасын басқарады, бірақ 1944 жылдың сәуірінде отбасымен Харьков қаласына қайта көшіп кетеді. Одан кейін бұл кафедра жұмысының алға басуына Кыштым қаласынан отбасымен эвакуацияланған профессор А.С.Долонин, Киевтен қоныс аударған Киев университетінің түлегі, аспиранты С.Я.Фрадкина еңбектенді. Институтта шет тілдер пәнінің оқытылуының қалыпты жолға қойылуына ағылшын тілі маманы, белоруссиялық С.Г.Черняк, Львов университетінің 1939 жылғы түлегі, философия магистрі, бірнеше шетел тілдерін жетік меңгерген, Вена қаласында туған, неміс тілі маманы Л.А.Эренброд, Харьков шетел тілдері институтының 1939 жылғы түлегі Р.А.Зильберборд бірден-бір ат салысты. Соғыс жылдарында «Дене тәрбиесі және спорт» мамандығының қалыптасуына Харьков мемлекеттік дене тәрбиесі институтының түлегі, Винница медицина институтының кафедра меңгерушісі болған П.Г.Дмитриенко, Харьков мемлекеттік дене тәрбиесі институтының түлегі Р.В.Андрухова үлестерін қосты. Институттағы музыкалық білім берудің

алғашқы қадамдары Мәскеу консерваториясының түлегі С.И.Берестинскаяның тынымсыз қызметімен байланысты. Жергілікті билік басшылығы мен институт дирекциясы олардың тұрмыстық, әлеуметтік жағдайларына өз тарапынан қолдау жасады.

ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК ЖҰМЫСТАР

Соғыс уақытының қиындығына қарамастан институт профессор-оқытушы құрамы ғылыми-әдістемелік жұмыстарын жалғастырып, нәтижеге қол жеткізіп жатты. Әсіресе «Физика және математика» кафедрасында тәжірибелі әдіскерлер мен ғалымдар еңбек етті. Солардың бірі доцент Г.А.Виттеннің «Курс тригонометрии на основе понятия вектора» атты оқулығы студенттер мен мектеп мұғалімдері арасында үлкен қызығушылық туғызды. Ол Астрахань классикалық гимназиясының, Петербург университеті физика-математика факультетінің түлегі, Бірінші дүниежүзілік, Азамат соғыстарына қатысқан, Астрахань пединститутының оқытушысы болған Г.А.Вит-

тен Ақтөбе мұғалімдер институтында «Жоғарғы математика негіздері» және «Математиканы оқыту әдістемесі» курстары бойынша лекция оқып, студенттердің педпрактикасына жетекшілік етті.

Физика-математика кафедрасының оқытушысы М.Р.Решетов 1944 жылы орта мектеп мұғалімдері үшін «Некоторые недотчеты в математических знаниях учащихся» атты әдістемелік құрал жазды.

«Жалпы тарих» кафедрасының аға оқытушысы В.Д.Прянишниковтың ғылыми-зерттеу еңбегі туралы ерекше айтуға тұрарлық. Ол, белгілі ғалым, академик Д.Н.Прянишниковтың баласы, Швейцарияда туған, балалық шағы Мәскеуде өткен, М.В.Ломоносов атындағы Мәскеу университетінің тарих факультетін және Ярошевский атындағы музыкалық техникумды бітірген. Ғылыми-педагогикалық қызметін 1931 жылы Мәскеудің торф институтында бастап, осындағы мемлекеттік педагогика институтында жалғастырған. 1936-1942 жылдары Алматыдағы қазақ мемлекеттік университетінде жұмыс жасаған. 1941 жы-



лы Краснодар мемлекеттік педагогика институтының ғылыми кеңесінде қорғауға ұсынылған «Материальная культура Египта» атты диссертациясы, соғыстың басталуына байланысты, қорғалмады. Өкінішке орай, кейін анықталғандай, диссертация жоғалып кеткен. В.Д.Прянишниковтың 100-ден аса ғылыми мақалалары жарық көрген, ол Еуропа тілдерін тамаша меңгерген ғалым. 1942 жылдың көктемінде В.Д.Прянишников ІІХК (НКВД) шешімімен тұтқындалып, Ақтөбедегі лагерьге жіберілді. 1944 жылы мерзімінен ерте босатылып, ІІХК-ның Ақтөбе комбинатына экономист-жоспарлаушы қызметіне алынды. 1944 жылдың 8 қазанында облыстық партия комитетінің сұранысы бойынша оқытушылары жетіспейтін мұғалімдер институтының тарих факультетіне ауыстырылды. Орасан зор ғылыми-зерттеушілік тәжірибесі оның төңірегіне шығармашылық және ғылыми ізденіске құштар мамандарды топтастырды. В.Д.Прянишников студенттерден, оқытушылар мен облыстық мұрағат қызметкерлерінен ғылыми топ құруға бастамашы болды. Ғылыми топтың жоспарындағы Ақтөбе облысының тарихын зерттеу мәселелері ҚазКСР Ғылым академиясының және Республикалық мұрағат басқармасының жоспарларына енгізілді. Ғылыми ұжым зерттеу нәтижелері негізінде өлкенің белгілі қайраткерлері туралы мақалалар сериясын «Актюбинская правда» облыстық газетінде жариялады. Өзі КСРО

Ғылым Академиясының корреспондент-мүшесі А.Панкратованың жетекшілігімен «Ақтөбе облысы территориясындағы Азамат соғысының тарихы» тақырыбында кандидаттық диссертациялық жұмысын жазуды бастады. В.Д.Прянишников тарих факультетінің студенттерімен ғылыми зерттеу үйірмесін де ұйымдастырды. Үйірме жазба бюллетеньдер шығарып тұрды.

Бюллетеньдер негізінен соғыс тақырыптарымен байланысты «Крах мифа о непобедимости фашистско-немецкой армии», «Расовая теория фашизма», «Борьба украинского народа против немецких оккупантов», «Александр Невский как государственный деятель и дипломат», «Борьба русского народа против немецкой агрессии на Востоке» деп аталды.

СОҒЫСҚА ҚАТЫСҚАН ОҚЫТУШЫЛАР, ҚЫЗМЕТКЕРЛЕР ЖӘНЕ СТУДЕНТТЕР

1941 жылдың 18-29 шілдесі аралығында ең алғаш майданға аттанғандардың арасында: тарих факультетінің 2 курс студенті Хусайнов, оқу ғимаратының коменданты Иова, жатақхана коменданты Бурмистров, директордың әкімшілік-шаруашылық бөлімі бойынша көмекшісі Василенко, дене шынықтыру пәнінің мұғалімі Жолудь, «Марксизм-ленинизм негіздері» кабинетінің меңгерушісі Шыңғалиев, институт директорының оқу ісі жөнін-

дегі орынбасары Мустаев болды. Кафедралардың профессорлық-оқытушылық құрамы арасынан өз еркімен майданға сұранушылар көбейді. Атап айтсақ, өтініш жазып соғысқа сұранғандар: С.Х.Байтақов — «Жалпы тарих» кафедрасының меңгерушісі, ол Абай атындағы Қазақ педагогика институтының тарих-экономика факультетін бітірген, 1944 жылы майданға кетті. Б.Жильцов — «Марксизм-ленинизм негіздері» кафедрасының аға оқытушы, Д.Б. Басс — «Әскери дайындық» кафедрасының оқытушысы, Мәскеудің Д.Менделеев атындағы институт түлегі. Х.Е.Еркебаев — Ақтөбе мұғалімдер институтының 1940 жылғы түлегі. А.И.Ибраев — Ташкент педагогика институтының тарих факультетінің 1939 жылғы түлегі. Б.А.Исмаилов — Абай атындағы Қазақ педагогика институтының филология факультетінің 1938 жылғы түлегі. Ф.Л.Колий — Ақтөбе мұғалімдер институтының физика-математика факультетінің 1940 жылғы түлегі, ол студент кезінде Сталин атындағы стипендияның иегері болған, соғыстан оралған соң Қызылорда педагогика институтының сырттай бөлімін бітіріп, Ақтөбеге қайтып, институттың сырттай бөлімін басқарды, 1960-1970 жылдары «Путь к коммунизму» газетінің бас редакторы болды. Л.Ф.Кулибаба — 1944 жылы ауыр жарақат алған соң, елге оралып, институттың тарих факультетінде оқуын жалғастырды, үздік студент ретінде Н.Байғанин атындағы стипендияның иегері болған. Институтты бітірген соң, «Жалпы тарих» кафедрасының оқытушысы қызметіне қалдырылды. Кейінгі жылдары мектепке мұғалімдік жұмысқа ауысқан. «Қазақ ССР-інің еңбегі сіңген мұғалімі» құрметті атағын алған ұстаз. Көп жыл бойы Ленин ауданының (қазіргі Қарғалы ауданының) оқу бөлімін басқарды. И.М.Миронов — «Жалпы тарих» кафедрасының оқытушысы, соғыстан кейін оқытушылық қызметін жалғастырды. Х.Ж.Науанов — Абай атындағы Қазақ педагогика институтының физика-математика факультетін бітірген.

МАЙДАНҒА КӨМЕК

1941 жылы шілдеде институт ұжымы «Қорғаныс қорын» ұйымдастырып, оған алғашқы үш жылда 500 мың сомнан астам қаржы қосылды. Соғыс жылдары институт қызметкерлері мен студенттер өндіріс орындарына, теміржол транспортына, ауыл шаруашылығына, емделуге әкелінген жаралы, мүгедек жа-

уынгерлерге қолма-қол жәрдем беріп, күтім жасап, елдеріне хат жазысып, хат алысуға жәрдемдесті. Ұлы Отан соғысының барлық кезеңінде институттың оқытушылары, студенттері көктемгі егіс егу және жинау науқандарына үнемі қатысты. Тарих факультетінің В.Кулиш басқарған бригадасы Қобда ауданының Победа колхозында жұмыс жасап, күндік нормаларын 7-8 еседен астам орындап жүрді. Тек қана Қобда ауданында институт студенттері 3000-нан астам еңбеккүн тапты. Еңбек майданындағы жетістіктері үшін институттың көптеген оқытушылары «1941-1945 жылдардағы Ұлы Отан соғысындағы ерен еңбегі үшін» медалімен марапатталды. Олардың қатарында — Л.И.Яфаров, М.Ж. Жангужин, М.С.Искендрова болды.

ЕКІНШІ БАСШЫ

1943 жылы Д.С.Кантемировтің облыстық партия комитетінің идеология бөлімінің меңгерушілігіне ауысуына байланысты, институт директоры қызметіне Н.Ф.Пак тағайындалды. Пак Наум Федорович 1909 жылы туған, Ақтөбе мұғалімдер институтын 1940 жылы айрықша дипломмен бітірген. Үлгілі тәртібі, қоғам жұмысына белсенді қатысқаны және барлық пәннен үздік баға алғаны үшін Сталиндік стипендия иегері атанған. Бастапқы кезде институтқа лаборант қызметіне қалдырылған ол кейін «Орыс тілі мен әдебиеті» кафедрасының ассистенті, оқытушысы және сырттай оқу бөлімі инспекторы, 1941 жылы филология факультетінің деканы қызметін атқарды. Орал педагогикалық институтын сырттай оқып, үздік бітіреді. Ұзақ жылдар «Актюбинская правда» газетінде қызмет істеді. Орынбор қаласындағы Чкалов пединститутының профессоры Воробьевтің жетекшілігімен орыс тілінің лексикасына арналған ғылыми еңбек жазды.

ЖЕҢІСТЕН СОҢ

1945 жылдың тамыз айында облыстық атқару комитетінің шешімімен Мұғалімдер институты Дзержинский (қазіргі Қобыландын) көшесі, №2 үйде орналасқан Ақтөбе педагогикалық техникумының оқу ғимаратына көшірілді. Жеңіс күні жақын қалғанда, 14 сәуірде институтқа Қазақ КСР Жоғарғы Кеңесі Президиумының Жарлығымен Қазақ КСР-нің Еңбек сіңірген мәдениет қайраткері, ақын Нұрпейіс Байғаниннің аты берілген болатын.

Дайындаған
Гүлнара Қараша

 Volunteer


ЖҰБАНОВ ЖАСТАРЫ МАҚТААРАЛДЫҚТАРМЕН БІРГЕ



Мамырдың 1-і күні қатты жел тұруы салдарынан **Өзбекстанның «Сардоба» су қоймасындағы бөгет жарылып, көрші елдің Сырдария облысының аймағын су басты. Келесі күні ағын су Қазақстанның Түркістан облысының аумағына жетіп, Мақтаарал ауданындағы 5 елді мекені су астында қалып, тағы 14 ауылға қауіп төнді.**

Төтенше жағдай кезінде 31 мыңнан астам тұрғын эвакуацияланды. Техногендік сипаттағы бұл апат салдарынан 7 639 гектар егістік бүлінген, оның 5 636 гектары мақта алқабы. Мал шығыны да аз емес. Барлығы 931 мал суға тұншығып өлген, ішінде 40 сиыр, 871 қой мен ешкі, 7 жылқы, 6 түйе бар.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев Twitter-дегі парақшасында «Түркістан облысы, Мақтаарал ауданының су тасқынынан зардап шеккен тұрғындары жаңа немесе жөндеуден өткен баспанамен қамтамасыз етіледі. Олардың әрқайсысына республикалық бюджеттен 100 мың теңге беріледі. Жағдай бақылауда», — деп жазды.

Су тасқыны кезінде Ұлттық Ұланның жас сарбаздары мен ҚР Қарулы күштерінің әскерилері жалпы саны 87 432 қапты құммен толтырып, жалпы ұзындығы 22,3 шақырымнан асатын камал тұрғызып, суды ұстап қалған.

Мақтааралға Өзбекстан Республикасының Төтенше жағдай министрлігі 300 адам мен 186 техника жіберді. Олар 50 насос станцияларын орнатып, бір тәулік ішінде 34 000 куб.метр су сорғызылды.

Сондай-ақ еріктілер штабы құрылып, арнайы мониторинг тобы тұрғындар тізімін жасап, сол

тізім бойынша әр жанұяға 10 күнге жететін азық-түлік таратылды. 4-мамырда 7 ауылдың тұрғындары үйлеріне оралуға мүмкіндік алды.

Жұбанов университетінің студенті Ержігіт Ілесбек қашық-



тан оқып жатқандықтан апат кезінде ауылы Жамбылда болатын. Өзбекстанның Сырдария облысы Жамбыл ауылының шығысында шектесіп жатқандықтан 11 мыңға жуық тұрғыны бар ауылды үрей басып, әуре-сарсаңға түсірді. Бақытқа орай Ержігіттің ауылына су тасқыны жеткен жоқ. Есесіне ауылдың оңтүстік жағындағы Атакент су астында қалды. Ержігіттің ауылындағы мектеп эвакуация пункті етіп белгіленді. Ол бір топ кластастарымен зардап шеккен көршілерін күтіп алуға дайындалып, үй-үйден көрпе-төсек жи-

нап, мектепке тасыды. «Сол түні 250 адам жеткізілді. Тұтқиылдан басталған су тасқынының екпініне бөгет қойып жатқандарға 1-2 сағат жәрдем беріп келгенде көрдім, бойды билеген қорқынышқа ерік бермей, жан-жүрегімен көмекке ұмтылған халық көп болды. Мені сол бірлік күші рухтандырды. Қиын сәтте қолдағы барымен бөліскен ауылдастарымды әлемдегі ең жақсы адамдардай сезіндім», — дейді Ержігіт. «Информатика пәнінің мұғалімі» мамандығын меңгеріп жатқан студент «Серпін-2050» бағдарламасы аясында білім алып жатыр. Ол қазір 3 курста оқиды.



Қазақстанның әр өңірінен мақтааралдықтарға гуманитарлық жүк тиелген көліктер ағылды. Апат жайлы хабар жеткен бойда Жұбанов университетінің волонтер жастары Жастар ісі жөніндегі комитет төрағасы **Нарқозы Қартжанның** басшылығымен әлеуметтік желі арқылы ізгі ниеттері туралы жариялап, қала тұрғындарын көмектесуге шақырды. Жастар бастамасын әсіресе университеттің оқытушы-профес-

сор құрамы және құрылым қызметкерлері белсенді түрде қолдап, ақшалай қол ұшын созды.

Нәтижесінде жиналған 2 млн. теңге қаржыға волонтер жастар тұрмысқа аса қажет бұйымдар мен балалар тамағын сатып алып, апат аймағына гуманитарлық жүк жөнелтті.

Қазір Мақтааралда су тасқыны тоқтады. Премьер-Министрдің орынбасары Роман Скляр бастаған Мемлекеттік комиссия апат аймағын түгел аралап, шығындарды есептеді. Қалпына келтіру жұмыстары басталды. 15- тамызға дейін мұнда «Жеңіс» жаңа шағын ауданы бой көтермек. Оған су тасқынынан үйлері жарамсыз болып қалған Жеңіс, Жаңатұрмыс және Достық ауылдарының тұрғындары қоныстандырылады.

Сондай-ақ зардап шеккен Жеңіс, Нұрлы жол, Жантақсай, Жаңатұрмыс, Өргебас, Фердауси ауылдарының дәрігерлік есепте тұрған және көпбалалы отбасыдан шыққан 152 оқушысы «Сарыағаш» емдік сауықтыру шипажайына демалысқа жіберілді. Санаторийде оқушылар қашықтықтан оқып, кедергісіз оқу жылын аяқтап шықты. Бұдан бөлек, эвакуацияланған тұрғындардың арасынан 47 зей-

неткер мен созылмалы ауруы бар бір топ науқас «Біркелік» сауықтыру-оңалту кешенінде ем алып, демалды.

21- мамырда Түркістан облысы әкімінің орынбасары Сәкен Қалқанов Facebook парақшасында топан су басқан аймақтан су толық кеткенін хабарлап, күндіз-түні қалыпқа келтіру жұмыстарына жұмылған және қатысқан барлық жандарға алғысын білдірді.

Гүлнара Қараша

Басты жаңалықтар

Главные новости

Main news

ЕЛІМІЗДЕ ТӨТЕНШЕ ЖАҒДАЙ РЕЖИМІ АЯҚТАЛДЫ

«Бүгін бүкіл ел аумағындағы төтенше жағдай режимі аяқталды. Алайда кейбір аймақтарда дерттің таралуы бәсеңдемей отыр. Індет толығымен жойылып кеткен жоқ. Пандемия халықтың денсаулығына әлі де қауіпті. Сондықтан карантиндік шектеулер әр өңірдегі жағдайдың жақсаруына қарай біртіндеп алынады», — деді Қасым-Жомарт Тоқаев Төтенше жағдай режимін қамтамасыз ету жөніндегі мемлекеттік комиссияның 11-ші мамырда өткен қорытынды отырысында.

Мемлекет басшысы дағдарыс кезіндегі және одан кейігі даму-дың басымдықтарына тоқталып өтті, бұлар: «Ең бастысы — барша азаматтардың өмірі мен денсаулығын сақтау. Азаматтардың табысын арттыру. Бизнесі қолдау және оны дамыту. Білім және ғылым жүйесін жетілдіру». Сонымен қатар жуық арада шешілуі тиіс экономика мен әлеуметтік саладағы жеті өзекті мәселені белгілеп берді. Сонымен қатар білім беру саласындағы басым міндеттерді айқындап көрсетті.

В СТРАНЕ ЗАВЕРШИЛСЯ РЕЖИМ ЧРЕЗВЫЧАЙНОГО ПОЛОЖЕНИЯ

«Сегодня на всей территории страны прекращается действие режима чрезвычайного положения. Однако в ряде регионов сохраняется угроза заражения. Эпидемия полностью не побеждена. Пандемия все еще опасна для здоровья населения. Поэтому карантинные ограничения будут постепенно сниматься постепенно, по мере улучшения ситуации в каждом регионе», — сказал Касым-Жомарт Токаев на заключительном заседании Государственной комиссии по чрезвычайным ситуациям 11 мая. Выступая на итоговой встрече, Президент выделил приоритеты развития во время и после кризиса: «Главное — защитить жизнь и здоровье всех граждан. Увеличить доходы. Поддержка и развитие бизнеса. Совершенствование образования и науки». Он также определил семь неотложных экономических и социальных вопросов, которые необходимо решить в ближайшее время. Определены приоритеты в сфере образования.

THE STATE OF EMERGENCY HAS ENDED IN THE COUNTRY

"Today, the state of emergency is being terminated throughout the country. However, in a number of regions the threat of infection remains. The epidemic is not completely defeated. A pandemic is still a hazard to public health. Therefore, quarantine restrictions will be gradually lifted gradually, as the situation in each region improves," Kassym-Zhomart Tokayev said at the final meeting of the State Commission for Emergency Situations on May 11. Speaking at the final meeting, the President outlined development priorities during and after the crisis: "The main thing is to protect the life and health of all citizens. Increase revenue. Support and business development. Improving education and science." He also identified seven pressing economic and social issues that need to be addressed in the near future. Priorities in the field of education are identified.



МИНИ ФУТБОЛ КЛУБЫН АШҚАН БИКЕШ

Волонтер-кәсіпкер бикеш Ардақ Орынбасарова 2015 жылы ашқан «Інжу» шағын футбол клубы Ақтөбе қаласының жеткіншектеріне кеңінен танымал. Бүгінде клубтың 5 тәрбиеленушісі футбол бойынша Қазақстан құрама командасының ойыншылары болып есептеледі. Клуб әуесқой турнирлер өткізіп, араларынан үздік ойыншыларға осылай жол ашып отырады. Ақтөбе облысының үкіметтік емес ұйымдары Ассоциациясының қолдауымен арнайы оқудан өткен бикеш «Самұрық-Қазына» ұлттық әл-ауқат қоры» акционерлік қоғамының грантын жеңіп алып, инвентарь сатып алады. Сосын футбол секциясын ашқан. Клубқа 6-12 жасар аралығындағы талантты балалар келіп, шеберліктерін шыңдап жүр. Ардақ Орынбасарованың мамандығы психолог, футбол ойнамайды.

ДЕВУШКА ОТКРЫЛА КЛУБ ПО МИНИ ФУТБОЛУ

Волонтер-предприниматель Ардак Орынбасарова в 2015 году открыла мини-футбольный клуб «Інжу», который широко известен среди актюбинских подростков. 5 воспитанников клуба являются игроками сборной Казахстана по мини-футболу. Клуб проводит любительские турниры, что открывает путь для лучших игроков. При поддержке Ассоциации неправительственных организаций Актыбинской области девушка, прошедшая специальную подготовку, выиграла грант от Фонда благосостояния «Самрук-Казына» и приобрела инвентарь. Затем она открыла футбольную секцию. Талантливые дети от 6 до 12 лет приходят в клуб, чтобы улучшить свои навыки. Ардак Орынбасарова по профессии психолог, не играет в футбол.

THE YOUNG BISNESS WOMEN OPENED A MINI-FOOTBALL CLUB

In 2015, volunteer and business woman Arda Orynbasarova opened the «Inzhu» mini-football club, which is popular among Aktobe teenagers. 5 members of the club are players of the national mini-football team of Kazakhstan. The club holds amateur tournaments. This is a good opportunity for the best players. With the support of the Association of Non-Governmental Organizations of Aktobe Oblast, Arda won a grant from the «Samruk-Kazyna» Welfare Fund and bought inventory. Then she opened the football section. Talented children from 6 to 12 years old come to the club to improve their skills. Arda Orynbasarova, a psychologist by profession, does not play football.



Жаңалықтарды интернет материалдары бойынша дайындаған Айерке Сұлтанбекова

TOEFL ZHUBANOV UNIVERSITY

ГДЕ МОЖНО СДАТЬ?

г. Актобе, АРГУ им. К.Жубанова
Центр международного сотрудничества

ПРИЕМ ЗАЯВОК НА ПЕРВЫЙ ПОТОК
ДО 15 ИЮНЯ 2020

ПЕРВЫЙ ПОТОК
ЭКЗАМЕНА

**30 ИЮНЯ
2020**

ПЕРЕЧЕНЬ ДОКУМЕНТОВ:

- заявление;
- копия удост. личности;
- квитанция об оплате

ДЛЯ КОГО НУЖЕН ТЕСТ TOEFL?

поступающим В МАГИСТРАТУРУ, ДОКТОРАНТУРУ	УЧИТЕЛЯМ средних школ и колледжей
СОТРУДНИКАМ, ПРЕПОДАВАТЕЛЯМ, СТУДЕНТАМ и ШКОЛЬНИКАМ	ПРЕТЕНДЕНТАМ на обучение и стажировку по программе "БОЛАШАК"

АРГУ им. К.Жубанова вступил в сеть ETS Global и стал официальным аккредитованным экзаменационным центром TOEFL ITP, TOEIC в Западном регионе, с выдачей международных сертификатов

ETS TOEFL TEL: 8(701)264-06-06, e-mail: arsu_toefl@mail.ru, ice.arsu@mail.ru 8(702)877-04-50

Education trends

Америкалық бактериолог Р.Колвэлл 1990 жылдарда ұсынған «STEM» аббревиатурасы он жыл өткесін, 2000-шы жылдары белсенді қолданысқа ие болды. STEM негізіндегі оның жаңа нұсқалары да бар, солардың ішінде анағұрлым кең таралғаны STEAM (ғылым, технологиялар, инженерия, өнер және математика) және STREM (ғылым, технологиялар, робототехника, инженерия және математика). Қазіргі уақытта STEM әлемдік білім берудің басты трендтерінің бірі. STEM-мамандарға сұраныс жыл сайын өсіп жатыр. Еуропалық мемлекеттерде 2025 жылға қарай STEM-мамандарға сұраныс 8%-ға өседі деген болжам жасалған. Ал қалған мамандықтарға сол мезгілге таман қызығушылық небәрі 3%-ға ғана артады екен. Сондықтан ЖОО-лар жаппай STEM білім беру бағыттарын саралап, нақты әрекеттер жасалуда. Заман көшіне жарыса ілесіп келе жатқан Жұбанов университетіндегі STEM білім беру жайы жайында физика-математика факультетінің деканы, физика-математика ғылымдарының кандидаты, доцент **Алтыншаш Бекбауова** айтып берді.

Қазіргі кезде цифрлық технологияларды дамыту және адам қызметінің барлық саласын цифрландырудың жылдам қарқынмен дамуына байланысты STEM білім беру маңызды және өзекті мәселе, білім беру жүйесінің барлық деңгейлерінде ерекше назар аударуды талап етеді. STEM-сауаттылық еліміздің әлемдік экономикадағы бәсекеге қабілеттілігін жоғарылатуға ықпал ететін қажетті көрсеткіштердің бірі. Біздің университетте де STEM білім беруді ұйымдастыру жұмыстары бірнеше жылдардан бері қолға алынды. Алғашқы қадамдар жасалып жатыр, нәтижесі көрінді. Бағыт-бағдарламалар айқындалып, нақты жұмыстар атқарылуда. Соларды атап өтсем:

1 Жаңа білім беру саясатын жүзеге асыру үшін оқу бағдарламасына жаңа технологияларды, ғылыми инновацияларды, математикалық үлгілеуді дамытуға бағытталған STEM-элементтерді енгізу жоспарланды.

2 Білім беру бағдарламаларына траекториялар енгізілді. Атап айтсақ, 6B01503-Информатика мамандығында «Білімдік робототехника» траекториясы, 6B06102 - Есептеу техникасы және бағдарламалық қамтамасыз ету мамандығында «Робототехникалық жүйелер», «Программалық инженерия» траекториясы.

3 Инновациялық технологиялар паркінде 6 ғылыми зертхана және 1 оқу зертханасы ашылды. Олардың бәрі заманауи программалық және техникалық



ЖҰБАНОВ УНИВЕРСИТЕТІНДЕГІ STEM БІЛІМ БЕРУ

жабдықтармен қамтылған. Пәндердің программалық жүйелері мен зертханалық жабдықталуына тоқталсам: «Робототехникалық жүйелер» зертханасы, Arduino, Raspberry Pi, лазерлік станок, 3D принтер, дәнекерлеу үтігі, микроскоп және т.б. жабдықталған. ҚР Білім және Ғылым Министрлігі тарапынан да жабдықтар бөлінді, олардың көмегімен зертханалық, практикалық сабақтар өтеді. Аталған құрылғылармен роботтың негізгі үлгілерін модельдеу, роботты программалау және тестілеу, тәжірибеден өткізу жұмыстары жүргізіледі. 3D модельдеу зертханасы — «3D модельдеу», «3D модельдеу технологиясы» және т.б. пәндер бо-

йынша зертханалық және практикалық жұмыстарды орындауға арналған.

4 Үйірмелер ұйымдастырылған. Аталған зертханаларда «Робототехника жүйелері» және «3D модельдеу» үйірмелері жұмыс істейді. Үйірме мүшелері халықаралық, республикалық жарыстардың жеңімпаздары атануда.

5 Ерекше білім беруді қажет ететін балалар арасында «RoboGame» қалалық сайысын ұйымдастырып тұрамыз.

6 «Балалар университетінде» инженер техникалық бағытта робототехника, программалау негіздері курстары оқытылады.

7 STEM білім беру бойынша академиялық ұтқырлық бағдарламасы аясында, өзара тәжірибе алмасу мақсатында Корей Республикасы, Пуссан қаласы, Тонмён университетінің ғалымы Таэ-Кук Ким шақырылып, тәжірибе алдық.

Қазіргі қашықтан оқыту жағдайын ескере отыра STEM білім беруді дамыту қайта жасақталып, алдағы уақытта жүзеге асыру кезеңдері айқындалып, ғылыми-қолданбалы жоба ретінде жүзеге асыру жоспарланып отыр.

Дайындаған
Гүлнара Қараша



 Creativity

Әке

(мөлдір сыр)



Бұл ғұмырда сәбиге жаратқаннан берілетін ең ұлы сый — ана мен әке. Өмірімізде қайсысының болса да орны — жүректің төрі. Ана туралы, ананың мейірімі жайлы айтылатын ой мен пікірдің, ән мен жырдың саны көп-ақ. Алайда әке туралы ән мен жырдың аз болуы, ол сірә, әкелердің іштей еміреніп қана қоюынан шығар.. Немесе ұлттық ділімізге байланысты шығар.. Халқымыз ер адамның үй ішінде баласын еркелетіп, еміреніп отырғанынан гөрі, түзде жүріп, елдің адамы болғанын дұрыс көретіні белгілі ғой. Өзіндік стилі ерекше жазушы Төлен Әбдіктің «Әке» туындысымен танысқалы, «әке» деген ұғымның менің санамдағы биігінен әлдеқайда биік екенін ұқтым. «Сірә, әке — біздің ақыреттік сапарласымыз іспетті», — деген ойға келдім.

Кішкене кезімнен әкемнің маған деген ерекше ықыласын көріп, сезіп өстім. Мен дегенде шығарда жаны бөлек. «Жұрттың қызы көп, менде жалғыз қыз», — деп, үнемі қасына, төр жаққа отырғызатын. Төр демекші, төр туралы Нұх пайғамбардың ұлдарынан гөрі қызын ерекше сыйлайтынын әңгімелеп, төрге отыруым керек екенін айтатын. Бірде дастархан үстінде мына бір хикаяны айқаны бар: «Бір адамның тоғыз ұлы, бір қызы болса керек. Қызынан гөрі ұлдарын жақсы көрген екен. Содан не керек, ол адам қайтыс болып, не жұмаққа, не тозаққа кірері белгісіз болады. «Ұлдарым келеді ғой» деп күтсе, олар жоқ, бір кезде қолына шүберек байлаған қызы жүгіріп келіп, шүберегін таразыға қойғанда ауыр тартып, жұмаққа кірген екен», — деп мені маңдайымнан сүйгені бар.

Ес білгелі әкемнің жөнсіз сөйлеп, орынсыз әзіл айтқанын көрген емеспін. Ауыл адамдарын әңгімеге үйіріп, еріксіз күлкіге батыратыны, жүгіріп жүріп, бәрін бір іске жұмылдыратыны, қай нәрсеге де бейжай қарамайтыны мен үшін үлкен тәрбие. Әкем бірде қасымда досыммен тұрғанда мынадай бір әңгімені айтты: «Абай айтқан екен, тірі адамның жақсысы жоқ, өлі адамның жаманы жоқ деп, бұл дүниеде кім-кімнің де болмасын қате-кемшілігі болады, оны тек түсіністікпен қарап, шешуге болады, біреу болмағанды болғандай етіп айтса да, өз сенімдеріңнен айырылмандар», — деп екеуімізге кезек-кезек қарап. Енді бірде Сырым батырдың мына бір сөзін айтты: «Табалдырықтан биік тау жоқ, ағайыннан үлкен жау жоқ. Мына табалдырықтан аттап кете барсаң, қайтып келуің қиын, балам. Әр қадамыңды ойлап басың. Өмірде үш нәрсе қайтып келмейді: сөз, мүмкіндік, оқ. Асықпа, аптықпа. Ойланып, ақылмен шеш». Әкем шежіре жайын да сөз етеді. Үш жүздің түбі Өнес баба деп, үйде тұрған шежіреден көрсетіп, шежіре жайын әңгіме етіседі. Ел ауызындағы әңгімелерге, жер атауының шығу тегі жайындағы аңыздарды айтуға келгенде жан салмайды, сонымен қатар жеткізуге шебер-ақ. Кішкене күнімізде жұлдызды аспанға телміре ұзақ қарап, аққан жұлдыз көрсек, бала қиялымызбен не себепті екенін білмесек те, «жұлдызым жоғары» деп үш рет қайталап айтатынымыз, далаға жатқан біздер ұйықтап болмай әкемізден әңгіме сұрап қылқылдайтынбыз. Әкем жас күніндегі мал соңынан жүріп, құм арасында адаса жаздап, айғырдың жер танығыштық қасиетінің арқасында ауылды тапқанын айтады. Одан соң асықпай шежіре жайын жырлайды.

Көңілділігі, бала мінезділігі, керіскен жандардың арасына түсуден аулақ болатыны, батылдығы сынды қасиеттерін ерекше сыйлаймын. Анамды ерекше жақсы көремін, десе де мен үшін әкемнің орны бөлек. Әкем мен анам ортамызда аман жүрсе екен деген тілек барша перзенттің жүрек түкпіріндегі сыртқа шықпайтын ұлы дұғасы ғой. Жетістікке жетіп, қатарластарыңнан ілгері оза шапсаң, маңдайыңнан бір иіскеп қоятын әкелер ұлағатын көріп, сезіну қыз балаға жоғары мәртебе.

Ақбота Алдажарова
«Ақ қауырсын-2020» республикалық
шығарма жазу байқауының
I-орын жеңімпазы
Zhubanov University «Қазақ тілі мен
әдебиеті» мамандығының 2-курс студенті

ЗАЩИТНАЯ МАСКА ТРЕБУЕТ ДЕЗИНФЕКЦИИ

После использования защитные маски весьма опасны. И, как говорят эксперты, даже перед утилизацией их нужно продезинфицировать.

Агентству «Москва», доцент кафедры физической химии Национального исследовательского технологического университета «МИСиС», кандидат химических наук Георгий Фролов, рассказал несколько способов дезинфекции масок.

1 Одноразовые медицинские маски можно на пять минут замочить в водном мыльном растворе с перекисью водорода.

Водный раствор готовится с использованием хозяйственного или антибактериального мыла до образования пены. К такому раствору необходимо добавить перекись водорода (3%) в соотношении 10 к 1. После замачивания маску необходимо промыть в воде до исчезновения пены и высушить в естественных условиях, - сказал Фролов.

2 Помимо этого все поверхности маски можно обработать спиртовым аэрозолем с антисептиком или без него, поверхность нужно смочить полностью.

3 Еще один способ – наружная и внутренняя поверхность обрабатываются специальным спиртовым аэрозолем с наночастицами меди. В этом случае достигается длительный антивирусный эффект на поверхности маски, - заключил эксперт.

По материалам
портала zakon.kz подготовила
Айгерке Султанбекова

COVID-19. ҚАЗАҚСТАН

29 мамыр, сағат 00:00

ЖАЛПЫ НАУҚАСТАР: **9 932**

ЖАЗЫЛҒАНДАР: **4 900**

ҚАЙТЫС БОЛҒАНДАР: **37**

